

EU:n BD-strategian viherryttämistavoite kunnille

Tilanne kunnissa

Leena Kopperoinen¹, Kati Vierikko², Pinja Kasvio³

¹Biodiversiteettikeskus, ²Ympäristöpolitiikkakeskus, ³Vesikeskus

Suomen ympäristökeskus

S Y K E

EU:n biodiversiteettistrategian 2030 tavoite 11

- Biodiversiteettistrategiassa 2030 on ensimmäistä kertaa mukana erityisiä tavoitteita kaupunkiluonnolle ja sen lisäämiselle.
- Kaikkia vähintään 20 000 asukkaan kaupunkeja ja kuntia kannustetaan tekemään viherryttämissuunnitelma vuoden 2021 loppuun mennessä.
- Viherryttämisellä tarkoitetaan sitä, että lisätään **monimuotoisia ja helposti saavutettavia kaupunkimetsiä, puistoja ja julkisia puutarhoja, kaupunkiviljelyä** (mukaan lukien siirtolapuutarhat ja viljelypalstat), **kasvikattoja ja -seiniä, katupuita, kaupunkiniittyjä ja pensasaitoja**.
- Tavoitteena on myös parantaa näiden avulla **viheralueiden kytkeytyneisyyttä toisiinsa** (myös kaupunkien ulkopuolisiin laajempiin viheralueisiin).
- Suomessa tämä tavoite koskee 56 kaupunkia ja kuntaa, joissa oli Tilastokeskuksen (2021) mukaan vähintään 20 000 asukasta vuonna 2019.

Kuntien viherryttämiseen liittyvä verkkokysely keväällä 2021 / VASU-projekti

Hulevesipuisto Mäntsälässä. Kuva: Kati Vierikko

- Tunnistettiin kaikki kunnat, joissa asukasmäärä vähintään 20 000.
- Haettiin yhteystiedot kuntien verkkosivuilta.
- Suora kutsu vastata kyselyyn toimitettiin sähköpostilla 51 kuntaan ja kaupunkiin ja 101 henkilölle.
- Webropol –kysely sisälsi 23 monivalinta- ja avokysymystä.
- 37 vastausta 29 kunnasta.

Tuloksia

Onko kunnallenne laadittu viherryttämissuunnitelma?

Vastajien määrä: 35

	n	Prosentti
Kyllä	3	8,6%
Suunnitteilla	3	8,6%
Ei	22	62,8%
En osaa sanoa	7	20%

Mitä viherryttämistä ja luonnon monimuotoisuutta tukevia **ohjelmia** kunnassanne on tehty?

Vastaajien määrä: 35, valittujen vastausten lukumäärä: 71

	n	Prosentti
Viheralueohjelma tai -strategia	17	48,6%
Luonnon monimuotoisuuden toimintaohjelma tai vastaava	10	28,6%
Niittyohjelma	8	22,9%
Metsien monimuotoisuutta tukeva ohjelma	12	34,3%
Luonnonsuojeluohjelma	5	14,3%
Muu ohjelma, mikä?	8	22,9%
Kunnassamme ei ole tehty mitään viherryttämistä tukevia ohjelmia	6	17,1%
En osaa sanoa/ en tiedä	5	14,3%

Millaisia viherryttämistä tai luonnon monimuotoisuutta tukevia **toimia** kunnassanne jo tehdään? 1/2

Vastaaajien määrä: 35, valittujen vastausten lukumäärä: 297

	n	Prosentti
Niittyjen perustaminen	21	60%
Niittyjen aktiivinen hoito	23	65,7%
Muiden perinnebiotooppien hoito	14	40%
Vieraslajien torjunta	34	97,1%
Pölyttäjäystävällisten kasvilajien suosiminen istutuksissa	19	54,3%
Nurmikoiden leikkauksen vähentäminen	19	54,3%
Valkoapilan ym. pölyttäjille mettä tuottavien kasvilajikkeiden kylväminen nurmikoille	9	25,7%
Puiden istuttaminen (esimerkiksi katujen varsille)	31	88,6%
Metsittäminen	17	48,6%
Luonnon monimuotoisuutta edistävät metsänhoitosuunnitelmat	22	62,9%
Yksityismetsänomistajien ohjaus/neuvonta luonnon monimuotoisuutta edistäviin hoitomenetelmiin	2	5,7%
Lahopuun lisääminen puistoihin tai metsiin	24	68,6%
Lahopuuaidanteiden rakentaminen	4	11,4%
Kosteikkojen rakentaminen tai ennallistaminen	21	60%
Pienvesien kunnostaminen tai ennallistaminen	17	48,6%

Millaisia viherryttämistä tai luonnon monimuotoisuutta tukevia **toimia** kunnassanne jo tehdään? 2/2

	n	Prosentti
Jo rakennetun maan uudelleenkäyttö rakentamiseen, sen sijaan, että otetaan ennestään rakentamatonta aluetta käyttöön	9	25,7%
Viheraluetasapainon säilyttäminen eli jos viheraluetta menetetään jossakin, sitä lisätään toisessa paikassa (huolehtien oikeudenmukaisesta lähiviheralueiden jakaantumisesta kunnan sisällä)	4	11,4%
Jotain muuta, mitä?	5	14,3%
Kunnassamme ei ole tehty mitään viherryttämistä tukevia toimia	0	0%
En osaa sanoa/ en tiedä	2	5,7%

Onko viherryttämisen ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi tehty **selvityksiä** tai **kartoituksia**?

Vastaajien määrä: 35

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Lajistosta	68,6%	8,6%	22,8%
Luonnonsuojelulain mukaisista luontotyypeistä	68,6%	0%	31,4%
Muista luontotyypeistä	57,1%	8,6%	34,3%
Metsien monimuotoisuudesta	45,7%	14,3%	40%
Niityistä	34,3%	28,6%	37,1%
Kedoista	20%	31,4%	48,6%
Ekosysteemipalveluista	31,4%	28,6%	40%
Puistoista	40%	31,4%	28,6%
Julkisista puutarhoista	17,1%	37,2%	45,7%
Siirtolapuutarhoista tai viljelypalstoista	28,6%	25,7%	45,7%
Kosteikoille soveltuvista alueista	22,9%	25,7%	51,4%
Ennallistettavista tai kunnostettavista luontokohteista	37,1%	20%	42,9%
Muu, mikä?	50%	0%	50%

Onko kunnan maankäytön **suunnittelussa** tai viheralueiden **hoidossa** **hyödynnetty** tai **toteutettu**:

Vastaajien määrä: 35

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Viherkerroin-työkalua	17,2%	51,4%	31,4%
Luonnon monimuotoisuutta tukevia kaavavarauksia ja/tai -merkintöjä	74,3%	2,8%	22,9%
Läpäisevän pinnan lisäämistä	42,8%	22,9%	34,3%
Pölyttäjien elinolosuhteiden parantamista	51,4%	20%	28,6%
Hulevesikosteikoiden rakentamista	65,7%	14,3%	20%
Muita luontopohjaisia ratkaisuja? Jos vastaat kyllä, niin kerro, millaisia.	-	-	-
Muuta, mitä?	-	-	-

EU:n biodiversiteettistrategian 2030 tavoitteen 11 vaikutustapoja kunnissa

Keino	Vaikutus	Menetelmät
Ohjelmat & strategiat	+++ Vain muutama kaupunki ja kunta laatinut viherryttämishjelman, vaikutus merkittävä.	Koko kunnan alueen kattava strategia ja/tai toimenpideohjelma, joka laaditaan yhteistyössä eri sektoreiden / kansalaisten / sidosryhmien kanssa.
Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu	++ MRL:n uudistus edistää viherrakenteen ja luonnon monimuotoisuuden huomioimista. -/+ Yleiskaavoitettu pinta-ala alhainen Suomessa (n. 30 %)	Bd-selvitykset kaavoituksen tueksi Kaavavaraukset ja –merkinnät Teemayleiskaavat Viherkerroin–työkalun hyödyntäminen Ekosysteemitilinpidon hyödyntäminen
Luonnon monimuotoisuutta tukevat toimenpiteet ja luonnonhoito	+++ Monet kunnat tekevät jo aktiivista bd:ä tukevaa luonnonhoitoa	Niittyjen hoito ja perustaminen, bd:ä tukeva metsienhoito, vieraslajien torjunta, lahoppuun lisääminen, pienvesien ja kosteikoiden ennallistaminen jne.
Viherrakentaminen	+++ Vaikutus suuri tiivistyvissä kaupungeissa	Hulevesikosteikot, puiden istuttaminen, uudet pihat ja puistot, viherkatot

Johtopäätöksiä kyselyn tulosten perusteella

- Suomalaisissa kaupungeissa on toistaiseksi säilynyt monitoimista sini-viherrakennetta, jota ei pidä kaupunkirakennetta tiivistettäessä menettää. Entistä enemmän on **etsittävä keinoja tiivistää "kierrätetylle" maalle** (ts. aiemmin rakennetulle maalle, jolle uusi käyttötarkoitus).
- **Sini-viherrakenteen laatua on edelleen parannettava:**
biodiversiteettinäkökulma on sisällytettävä entistä paremmin viheralueiden ja vesistöjen suunnitteluun ja hoitoon. Erityisesti **pölyttäjille** hyvistä elinolosuhteista on huolehdittava.
- Kestävyyismurros edellyttää **kuntalaisten kanssa työskentelyä ja arvostamista**. Uudenlaista ajattelua tarvitaan, jotta päästään kuulemisesta kuuntelemiseen.
- Sini-viherrakenteen **sosio-ekologis-taloudellisen arvon määrittäminen** sekä biodiversiteetin, ekosysteemipalveluiden ja luontopohjaisten ratkaisujen edistäminen kuntien toiminnassa vaatii edelleen tutkimus- ja kehitystyötä yhdessä kuntien kanssa pilotoiden.
- Esimerkiksi **urbaani / kunnallinen ekosysteemitilinpito**.
- **Luontokuntaverkoston** toimintaan panostaminen tukee kaupunkien ja kuntien mahdollisuuksia saavuttaa biodiversiteettistrategian tavoitteet.

Lisätietoa

- Kunnille tehdyn kyselyn tuloksista voi lukea tarkemmin:
Kopperoinen, L., Vierikko, K., Kasvio, P., Hietaranta, E. 2021. **Tavoite 11: Kaupunkien viherryttäminen.** Julkaisussa: Kärkkäinen, L. & Koljonen, S. (toim.). Arvio EU:n biodiversiteettistrategian vaikutuksista Suomessa. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 75/2021. Luonnonvarakeskus. Helsinki. s. 233-251.
<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/547941>
- Myös muut EU:n biodiversiteettistrategian 2030 tavoitteet koskevat kuntia, esimerkiksi
 - Tavoite 6: Metsitys ja puiden istutus,
 - Tavoite 7: Pilaantuneet maa-alueet ja niiden kunnostaminen ja
 - Tavoite 12 Kemiallisten torjunta-aineiden käyttö kaupunkien viheralueilla ja muilla herkillä alueilla
 - **Lue lisää raportista** – Kärkkäinen, L. & Koljonen, S. (toim.)

Lisätietoja:

leena.kopperoinen@syke.fi

kati.vierikko@syke.fi

pinja.kasvio@syke.fi

